

ඉදිකිරීම් ආරක්ෂණ අරමුදල - 2020

---

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්වගාමය කළ මතය

ඉදිකිරීම් ආරක්ෂණ අරමුදලේ 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශනය, ශුද්ධ වත්කම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශන සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිකිරීම් ආරක්ෂණ අරමුදලේ භාරකාර ඔප්පුවේ 11(ඇ) වගන්තිය සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(3) ව්‍යවස්ථාව සහ 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත්කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, අරමුදලේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නාවූ මතය වේ.

1.2 තත්වගාමය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්වගාමය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිතියටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්වගාමය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, අරමුදල අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරීත්වය අරමුදල ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා අරමුදලේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

අරමුදලේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, අරමුදලේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මකභාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියාකරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශකරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම්කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්ස්ඵානගතයන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, චේතනාන්විත මඟහැරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟහැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අරමුදලේ අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් අරමුදලේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා අරමුදලේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාලත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව් කිරීම්වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව් කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. මාගේ නිගමනයන් විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය දක්වා ලබා ගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි මත පදනම් වේ. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අරමුදලේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.

- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකි තාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ අරමුදලේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ අරමුදලේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව අරමුදල ක්‍රියාකර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව අරමුදල කටයුතු කර ඇති බව,
- අරමුදලේ සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූල නොවීම

පහත නිරීක්ෂණ සිදු කරනු ලැබේ.

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම - ශ්‍රී ලංකා අගිප්‍ර 1 හි 48 වැනි ඡේදයට පටහැනිව, රු.6,956,286 ක බැඳුම්කර සහ ඇපකරවලින් ලැබිය යුතු ආදායමේ බැර ශේෂයන් එම ගිණුමේ හර ශේෂයන්ට එරෙහිව හිලවී කර ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, ජංගම වත්කම් සහ ජංගම වගකීම් සමාන ප්‍රමාණයකින් අඩුවෙන් දක්වා ඇත.	කොන්ත්‍රාත්කරුවන් විසින් අරමුදලේ සෘජුවම අරමුදලේ ගිණුමට ප්‍රේෂණය කළ අවස්ථා සහ අරමුදල ක්‍රමානුකූලව ඒවා හඳුනාගෙන ඉල්ලීම මත මුදා හැරීමට සහ ගිණුම් සැසඳීම් කිරීමට කටයුතු කළ අවස්ථා තිබේ.	ප්‍රමිතියේ විධිවිධානවලට අනුකූලව ඒවා ගිණුම්ගත කිරීමට ක්‍රියා කළ යුතුය.
(ආ) 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට රු.7,088,288 ක් වූ කාර්යාල උපකරණ සහ වෙනත්, පරිගණක, උපාංග සහ තොරතුරු තාක්ෂණ උපකරණ සහ ශාභාභාණ්ඩ, උපකරණ	වත්මන් ගෝලීය තත්ත්වය හේතුවෙන් අපට නැවත අගය කිරීමට නොහැකි විය. ඔබ විසින් පෙන්වා දී ඇති පරිදි අපි 2022 තුළ ඒවා නැවත අගය කිරීමට ක්‍රියා කරන්නෙමු.	සම්පූර්ණයෙන්ම ක්ෂය වූ වත්කම්වල ප්‍රයෝජනවත් ආර්ථික ආයු කාලය නැවත තක්සේරු කිරීමට සහ ප්‍රමිතියේ විධිවිධානවලට අනුකූලව ඒවා ගිණුම්ගත කිරීමට ක්‍රියා කළ යුතුය.

සහ සවිකිරීම් වැනි සම්පූර්ණ ක්ෂය වූ වත්කම් දේපල, පිරියත සහ උපකරණ - ශ්‍රී ලංකා අග්‍රිපු 07 හි 65 ඡේදයේ සහ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල වෙනස්වීම් සහ දෝෂ - ශ්‍රී ලංකා අග්‍රිපු 03 හි ඇස්තමේන්තු දෝෂය නිවැරදි කිරීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිවැරදි ධාරණ අගය පෙන්වීමේ විධිවිධාන අනුව එම වත්කම්වල ප්‍රයෝජනවත් ආර්ථික ආයු කාලය නැවත තක්සේරු කිරීමකින් තොරව අරමුදල විසින් අඛණ්ඩව භාවිතා කරනු ලැබේ.

1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

පහත නිරීක්ෂණ සිදු කරනු ලැබේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා සකස් කරන ලද මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයේ ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් යටතේ ඉවත දැමිය හැකි සහ විනාශ කළ අයිතමයක් ලෙස රු.448,842 ක මුදලක් පෙන්වා ඇත. කෙසේ වෙතත්, මෙම ගනුදෙනුවේ නිරවද්‍යතාවය සහ විශ්වසනීයත්වය තහවුරු කිරීම සඳහා හෝ සත්‍යාපනය කිරීම සඳහා මෙම අයිතමය සම්බන්ධයෙන් ගිණුම් පොත්වලට කරන ලද ආධාරක ලේඛන සහ ගිණුම් සටහන් පිළිබඳ විස්තර විගණනය සඳහා සපයා නොතිබුණි.</p>	<p>එය මුදල් ප්‍රවාහය සකස් කරන අවස්ථාවේදී සිදු වූ මානව දෝෂයකි. එබැවින්, උපකාරක ලියකියවිලි නොමැති අතර අපි එය ඊළඟ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් නිවැරදි කරන්නෙමු.</p>	<p>මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය නිවැරදිව සකස් කළ යුතු අතර, විගණනය සඳහා උපකාරක ලියවිලි සියල්ල සැපයිය යුතුය.</p>
<p>(ආ) 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට සකස් කරන ලද බැංකු සැසඳුම් ප්‍රකාශන පහක (05) රු.7,790,561ක හඳුනා නොගත් බැර ශේෂයක් පෙන්වා ඇත.</p>	<p>කොන්ත්‍රාත්කරුවන් කිසිදු ආධාරක ලියකියවිලි සහ අරමුදලට කිසිදු දැනුම්දීමකින් තොරව සෘජුවම අරමුදලේ ගිණුම් වෙත ගෙවීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස</p>	<p>බැංකු ප්‍රකාශනවල හඳුනා නොගත් බැර ශේෂයන් හඳුනාගෙන ඒ අනුව ගිණුම් පොත්වල නිසි ගැලපීම් කිරීමට ක්‍රියා කළ යුතුය.</p>

එයින් 2021 සැප්තැම්බර් 30 දින දක්වා හඳුනාගෙන තිබුණේ රු.354,100 ක් පමණක් වන අතර ඉතිරි ශේෂය වන රු.7,436,461 ක් 2018 සිට 2020 දක්වා කාලයට අයත් වන අතර එය 2021 සැප්තැම්බර් 30 දින දක්වා වත් හඳුනාගෙන ගිණුම් පොත්වලින් ඉවත් කර නොතිබුණි. එබැවින්, 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ දක්වා ඇති රු.133,736,801 ක බැංකු ශේෂවල නිරවද්‍යතාවය විගණනයේදී විශ්වාසය තැබිය නොහැක.

හඳුනා නොගත් බැර යටතේ විශාල මුදලක් ඇති බවට අරමුදල එකඟ වේ. මෙම තත්ත්වය 2020 මාර්තු මස මුල සිට 2021 දෙසැම්බර් 31 දක්වා කාලය තුළ සෘජු සම්බන්ධතා නොමැති වීම සහ නිසි සන්නිවේදනයකින් තොරව පීඩාවට පත් වූ කාල පරිච්ඡේදයේ මතු විය. එය දැනට පවතින තත්ත්වය අනුව වැඩි කාලයක් ගත විය හැකි දුෂ්කර කාර්යයක් බව අපි පිළිගනිමු, නමුත් ඉදිරි කාලය තුළ අප සැසඳීම් කිරීමට වග බලාගනිමු.

(ඇ) වැරදි ගණනය කිරීම් හේතුවෙන් රු.68,636,766 ක් වූ ස්ථාවර තැන්පතු 15 ක පොලී ආදායම රු.2,830,574 ක් වැඩියෙන් දක්වා තිබූ අතර, රු.5,050,937 ක් වූ ස්ථාවර තැන්පතු 07 ක පොලී ආදායම රු.346,194 ක් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා අතිරික්තය සහ ලැබිය යුතු පොලී ප්‍රමාණය රු.2,484,380 කින් අධි ගණනය වී තිබුණි.

ස්ථාවර තැන්පතු වල පොලී සංරචක කල්පිරීමේදී ප්‍රතිලාභවල දක්වා ඇති බැවින් සැසඳීම් කිරීම පහසුය. කෙසේ වෙතත්, දී ඇති දිනයකදී ගණනය කිරීමේදී අංක ගණිතමය වෙනසක් තිබිය හැක.

ගිණුම්කරණ කාලය සඳහා පොලී ආදායම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිවැරදිව හා නිරවද්‍යව සඳහන් කළ යුතුය.

1.6 ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්

1.6.1 ලැබිය යුතු

පහත නිරීක්ෂණ සිදු කරනු ලැබේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට රු.50,182,648 ක් වූ බැඳුම්කර සහ ඇපකරවලින් ලැබිය යුතු ආදායමෙන් රු.4,460,022 ක් සහ රු.833,520 ක් පිළිවෙලින් වසර 01 කට වැඩි කාලයක් සහ වසර 02 කට වැඩි කාලයක් ආපසු අයකර නොගෙන ගිණුම්වල පැවතුනි.</p>	<p>රු.833,520 න් සියයට 58 ට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් එකතු කර ඇති අතර අනෙක් මුදල් ශේෂය හඳුනා නොගත් බැර ශේෂ විය හැකිය. රු.4,460,022 න් සියයට 54කට වඩා සැලකිය යුතු මුදලක් අයකර ගනිමින් පවතින අතර අනිකුත් ශේෂය හඳුනා නොගත් බැර ශේෂ තුළ ඇතුළත් වේ.</p>	<p>ප්‍රමාදයකින් තොරව බැඳුම්කර හා ඇපකරවලින් ලැබිය යුතු ආදායමේ ඉතිරි ශේෂය අයකර ගැනීමට ක්‍රියා කළ යුතුය.</p>

- (ආ) බිල්පත් අයකර ගන්නා අවස්ථාවේදී අවම වශයෙන් සියයට 2ක ගාස්තුවක් අය කෙරෙන අනාගත බිල්පත් ගෙවීම්වලින් මෙම අත්තිකාරම් අයකර ගැනීමේ පදනම මත අරමුදල කොන්ත්‍රාත්කරුවන්ට මුදල් අත්තිකාරම් ලබා දෙන අතර මෙය බිල්පත් වට්ටමක් ලෙස හැඳින්වේ. ඒ අනුව, 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට හිඟ බිල්පත් වට්ටම් ශේෂය රු.10,296,098 කි. ඉන් රු.9,631,752ක් හෙවත් සියයට 93ක් මෙම වාර්තාව නිකුත් කරන දිනය දක්වාම වසරකට වැඩි කාලයක් කොන්ත්‍රාත්කරුවෙකුගෙන් අයකර නොගෙන තිබුණි. තවද, මෙම කොන්ත්‍රාත්කරුට සහ වගකිවයුතු පාර්ශ්වයන්ට එරෙහිව කිසිදු නීතිමය ක්‍රියාමාර්ගයක් ගෙන අරමුදලට සිදු වූ පාඩුව අයකර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබූ අතර, අදාළ බලධාරීන්ට දැනුම් දී මෙම කොන්ත්‍රාත්කරු අසාදු ලේඛනගත කිරීමේ පියවර අරමුදල විසින් සිදු කර නොතිබුණි.
- (ඇ) 2020 ජනවාරි 01 වන දිනට ණයගැති ඉල්ලුම් රු.87,851,355 ක එකතුවක් පැවති අතර 2020 වර්ෂය තුළ මෙම මුදලට රු.6,039,704 ක මුදලක් එකතු කර ඇත. එයින් සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ අයකරගෙන තිබුණේ 2011 සිට 2020 දක්වා කාලයට අදාළව රු.4,880,424 ක් පමණි. ඒ අනුව, 2020 දෙසැම්බර් 31 දින වන විටත් අරමුදල විසින් දිගුකාලීන හිඟ මුදල වූ රු.89,010,635 ක් ආපසු අයකර ගැනීමට අපොහොසත් වී තිබුණි.
- ව්‍යාපෘති සම්පූර්ණ කිරීමට ප්‍රමාද වීම සහ 2022 වර්ෂයේදී පියවීමට අපේක්ෂා කිරීම හේතුවෙන් ශේෂය අයකර ගැනීමට නොහැකිව පවතී. ව්‍යාපෘති අවසන් නොමැති බැවින් නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගත නොහැක.
- කොන්ත්‍රාත්කරුගෙන් හිඟ මුදල් අයකර ගැනීමට සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.
- දිගුකාලීන හිඟ ණයගැති ඉල්ලුම් තවදුරටත් ප්‍රමාදයකින් තොරව අයකර ගැනීමට ඵලදායී ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.
- ණයගැති ඉල්ලුම් අයකර ගැනීමට බලාපොරොත්තු වූවාට වඩා කාලයක් ගත විය හැක. අයකර ගැනීමේ මෙවලම බේරුම්කරණය හරහා වන අතර එහිදී අතරමැදි පාර්ශ්වයන්ට බේරුම්කරණයට එරෙහිව වාණිජ මහාධිකරණය වෙත යා හැකිය. එබැවින් ගත වන කාලය කිව නොහැක.

1.6.2 ගෙවිය යුතු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට ගෙවිය යුතු සංක්‍රමණ මුදල් ශේෂය (ආර්.ආර්.පී. නොවන) රු.79,045,322 කි. විගණනය සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලද වයස් විශ්ලේෂණවලට අනුව නියමිත කොන්ත්‍රාත් කාලසීමාවන් තුළ ඉදිකිරීම් කටයුතු අවසන් කිරීමට වූ ප්‍රමාදය හේතුවෙන් රු.2,608,501 සහ රු.2,127,393 ක ශේෂයන් පිළිවෙලින් වර්ෂ 02 කට වැඩි කාලයක් සහ වර්ෂ 03 කට වැඩි කාලයක් නිරවුල් නොකර පැවතුණි.</p>	<p>මෙම මුදල් ආරක්ෂක තැන්පතු සහ කොන්ත්‍රාත්කරුගේ ගිණුමට සේවා යෝජකයාගේ ගෙවීම් මිශ්‍රණයකින් සමන්විත වේ. සේවා යෝජකයා සහ කොන්ත්‍රාත්කරු දෙදෙනාම අරමුදලේ වගකීම නිදහස් කර නොමැති බැවින් එම නිකුත් කර ඇති බැඳුම්කර සහ ඇපකරවල වගකීම්වලින් පාර්ශවයන් අරමුදල ඉවත් කරන තුරු එම මුදල් රඳවා තබා ගනු ලැබේ.</p>	<p>ගෙවිය යුතු සංක්‍රමණ මුදල් ශේෂය නියමිත වේලාවට පියවීමට පියවර ගත යුතුය.</p>

1.7 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ මුදල් රෙගුලාසි</p>	<p>අධිකාරිය පැවරීම එක් වර්ෂය ආරම්භයේදී අරමුදල විසින් යාවත්කාලීන කර අනුමත කළ යුතු වුවද, එය අරමුදල විසින් සිදු කර නොතිබුණි.</p>	<p>අරමුදලට පැහැදිලි පරිපාලන ව්‍යුහයක් ඇති අතර ඔවුන්ගේ වගකීම් වෙත වෙනම නිර්වචනය කර ඇත. ගිණුම් සම්බන්ධයෙන්, ගණකාධිකාරීවරයාට සහ අනෙකුත් යටත් නිලධාරීන්ට සේවයෝජකයින් තුළ ඇති කොන්දේසි හරහා ගිණුම්වල රාජකාරි, අධිකාරිය සහ පැවරුණු නියමයන් ඇත.</p>	<p>අධිකාරිය පැවරීම වසරකම ආරම්භයේදී අරමුදල විසින් යාවත්කාලීන කර අනුමත කළ යුතුය.</p>
<p>(ii) මුදල් රෙගුලාසි 395(ආ)</p>	<p>බැංකු සැසඳුම් ප්‍රකාශ අදාළ ගෙවන නිලධාරියා විසින් සහතික කර පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණනයට ඉදිරිපත් කළ</p>	<p>සාමාන්‍යයෙන් බැංකු සැසඳුම් සිදු කළ පසු, ගණකාධිකාරීවරයා වහාම සාකච්ඡා කර කළමනාකාරිත්වයට</p>	<p>වගකිවයුතු නිලධාරියෙකු ඒවා සමාලෝචනය කිරීමෙන් පසු මාසික බැංකු සැසඳුම්</p>

	යුතු වුවද වගකිවයුතු නිලධාරියා ඒවා සමාලෝචනය කිරීමෙන් පසු මාසික බැංකු සැසඳුම් අනුමත කර නොතිබුණි. තවද, එම බැංකු සැසඳුම් ප්‍රකාශයන්හි බැංකු සැසඳුම් සකස් කිරීම, පරීක්ෂා කිරීම සහ බලය පවරන ලද නිලධාරියකුගේ සකස් කිරීමේ දිනය සහ නම ඇතුළත් කර නොතිබුණි.	දන්වයි. නමුත් අත්සන තබා නැත. එබැවින් අපි අඩුපාඩු සටහන් කර මෙතැන් සිට ඉදිරියට අනුගමනය කරමු.	අනුමත කළ යුතුය.
(ආ) 2020 අගෝස්තු 28 දිනැති අංක 1/2020 1 දරන රාජ්‍ය මූල්‍ය චක්‍රලේඛයේ 15.1 ඡේදය.	2020 වර්ෂය සඳහා කාර්ය සාධන වාර්තාව චක්‍රලේඛයේ දක්වා ඇති ආකෘතියට අනුව සකස් කර ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.	පෙර සාමාන්‍යයෙන් කාර්ය සාධන වාර්තාවේ පිටපත ජනවාරි මාසයේ භාරකාර මණ්ඩලය වෙත යොමු කර වහාම ස්ථාපිත නීතියට පිටපත් යොමු කෙරේ. විගණකවරයා විසින් යම් ඉල්ලීමක් කරනු ලැබුවහොත් අරමුදල කිසිදු පැකිලිමකින් තොරව ඉදිරිපත් කරනු ඇත.	කාර්ය සාධන වාර්තාව නියමිත ආකෘතියෙන් සකස් කළ යුතුය.
(ඇ) 1999 අගෝස්තු 05 දිනැති අරමුදලේ භාර ඔප්පුවේ 7(ආ) වගන්තිය.	අරමුදල ආරම්භ කර වර්ෂ 20කට වැඩි කාලයක් ගතවී ඇතත්, යම් තනතුරක් සඳහා අවශ්‍ය අවම අධ්‍යාපනික සහ අනෙකුත් සුදුසුකම් සහ වැටුප් හා දීමනා ඉතා පැහැදිලිව සහ වෙනස්ව නියම කරමින් එක් එක් තනතුර සඳහා බඳවා ගැනීමේ සහ උසස් කිරීමේ යෝජනා ක්‍රමයක් අරමුදලට නොතිබුණි.	බඳවා ගැනීමේ යෝජනා ක්‍රමය සහ අනුමත වැටුප් පරිමාණයන් සහිත සම්පූර්ණ පරිපාලන ව්‍යුහය 2012 වර්ෂයේ ආරම්භ වූ පළමු පස් අවුරුදු සංයුක්ත සැලැස්ම සමඟ සම්මත කර ඇත. 2021 වර්ෂයේ දී පවා එම ව්‍යුහයම භාවිතා කරන අතර පරිමාව මත රඳා පවතින අතර ක්‍රියාකාරකම් සේවක සංඛ්‍යාව අනුව අමතර කාර්ය මණ්ඩලය අවශ්‍යවීම සිදු කරයි.	අරමුදලේ එක් එක් තනතුර සඳහා බඳවා ගැනීමේ සහ උසස් කිරීමේ අනුමත ක්‍රමයක් තිබිය යුතුය.

1.8 ආයෝජන කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>ප්‍රති මිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම් සහ ස්ථාවර තැන්පතු ආදියෙහි ආයෝජනය කර ඇති රු.2,088,707,421 ක කෙටි කාලීන සහ දිගුකාලීන ආයෝජන මත අරමුදල සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේදී රු.143,422,139 ක ශුද්ධ පොලී ආදායමක් උපයා ඇති අතර මෙම ශුද්ධ පොලී ආදායම සමාලෝචිත වර්ෂයේ අතිරික්තයෙන් සියයට 39 ක් නියෝජනය කෙරේ.</p>	<p>ලබා දී ඇති පහසුකම්වල අවදානම් සහ වගකීම් අවම කිරීම සඳහා සංකීර්ණ හා වෙහෙසකර ව්‍යායාමයක් අනුගමනය කිරීමෙන් සියයට 61 ක් උපයා ඇති බව පැහැදිලිව සඳහන් කරන ලද පොලී ආදායම මුළු අතිරික්තයෙන් සියයට 39 ක් පමණක් බව පෙන්වා දීම ගැන අපි ඔබට ස්තූතිවන්ත වෙමු. එය කළමනාකරණයේ මූල්‍ය විනිවිදභාවය, විනය සහ කැපවීමේ කොටසක් බව ද අපි සටහන් කළෙමු.</p>	<p>මූල්‍ය ආදායම වැඩි කරනවාට වඩා මෙහෙයුම් ආදායම වැඩිකර ගැනීමට කළමනාකාරීත්වයේ අවධානය යොමුවිය යුතුය.</p>

2 මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.366,657,320 ක අතිරික්තයක් වූ අතර ඊට අනුරූප ඉකුත් වර්ෂයේ අතිරික්තය රු.122,612,562 ක් විය. ඒ අනුව, මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.244,044,758ක වර්ධනයක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම වර්ධනයට බැඳුම්කර හෝ ඇපකරවලින් ලැබෙන ආදායම සහ භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල පොලිය පිළිවෙලින් රු.234,525,766 කින් සහ රු.8,446,300 කින් වැඩි වීම හේතු වී තිබුණි.

3 මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

පහත නිරීක්ෂණ සිදු කරනු ලැබේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) අරමුදල 2015 වර්ෂයේදී ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් සමඟ කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතිය (එම්අයිඑස්) සංවර්ධනය කිරීම සඳහා රු.2,984,000 ක වටිනාකමකට ගිවිසුමකට එළැඹ ඇත. එම පළමු සහ දෙවන වාරිකයෙන් රු.2,088,800 ක් හෙවත් කොන්ත්‍රාත් වටිනාකමින් සියයට 70ක් ශ්‍රී ලංකා</p>	<p>ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් සමඟ අවබෝධතා ගිවිසුම 2021 දක්වා පවතී. කෙසේ වෙතත්, ඇස්තමේන්තුගත ප්‍රතිඵලය මන්දගාමී ප්‍රගතියක පවතින බැවින් අරමුදල අවසන් කරන ලද අතර ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් පැකේජය සම්පූර්ණ කිරීමකින් තොරව ඉන් කොටසක්</p>	<p>තවදුරටත් ප්‍රමාදයකින් තොරව කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතිය සම්පූර්ණ කර ක්‍රියාත්මක කිරීමට එලදායී ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.</p>

ටෙලිකොම් වෙත ගෙවා ඇත්තේ තෘප්තිමත් වන ලෙස සිදු කර 2015 සහ 2016 වර්ෂවලදීය. කෙසේ වෙතත්, මෙම කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතිය 2021 නොවැම්බර් 30 වන දින දක්වා සම්පූර්ණ කර ක්‍රියාත්මක කර නොතිබුණි.

(ආ) රජයේ කිලෝමීටර් 100,000 ක විකල්ප මාර්ග ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා 2020 දෙසැම්බර් 31 දින දක්වා තෝරාගත් කොන්ත්‍රාත්කරුවන් 256 දෙනෙකුට රු.මිලියන 12,900 ක් වටිනා බැඳුම්කර සහ ඇපකර ලබා දී ඇති අතර එම කොන්ත්‍රාත්කරුවන් විසින් අවසන් කිරීමට නියමිත මාර්ග වැඩ සංඛ්‍යාව 614 ක් සහ එම වැඩවල වටිනාකම රු.මිලියන 48,900 කි. කෙසේ වෙතත්, එම මාර්ග වැඩවලින් 2020 දෙසැම්බර් 31 වන විට මාර්ග ඉදිකිරීම් 25ක් පමණක් නිම කර තිබුණු අතර අනෙකුත් කොන්ත්‍රාත් වැඩවල භෞතික ප්‍රගතිය ඒ වන විට සියයට 39 ක් පමණි. ඉහත කොන්ත්‍රාත් 614 න් කොන්ත්‍රාත්තු 296 ක වැඩ නිම කිරීමේ කාලය දැනටමත් අවසන් වී ඇති බව වැඩිදුරටත් නිරීක්ෂණය විය.

සේව්‍යෝජකයාගේ හැකියාව සහ ආකල්පය සහ කොන්ත්‍රාත්කරු ද සෑම විටම රඳා පවතින්නේ නියමිත වේලාවට නිම කිරීම මත වන අතර ඇපකරු සැලැස්මක් ලෙස වැඩ නිම නොකිරීමෙන් අසරණ වේ.

ණයගැති ඉල්ලීම් වැඩි වීමේ අවදානම අවම කිරීම සඳහා නියමිත කාල සීමාව තුළ ඉදිකිරීම් කටයුතු අවසන් කිරීම සහතික කිරීමට අරමුදල අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

4 ගිණුම්කටයුතුභාවය සහ යහපාලනය

4.1 අභ්‍යන්තර විගණනය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 40 (1) වගන්තිය සහ ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ මූල්‍ය රෙගුලාසි 133 (ආ) ප්‍රකාරව අරමුදල විසින් සිදු කරන ලද ක්‍රියාකාරකම් අභ්‍යන්තර විගණනයට ලක් කර නොතිබුණි.</p>	<p>සංවිධානය කුඩා වන අතර ගිණුම් දෙපාර්තමේන්තුවේ ද තෝරාගත් කාර්ය මණ්ඩලයක් සිටින බැවින්, විගණන වාර්තා නිර්මාණය කරනවා වෙනුවට, අඩුපාඩු සහ මානව දෝෂ නිවැරදි කිරීම සඳහා වහාම අවධානය යොමු කරන ලදී. විශාල සංවිධානයක මෙන් ලේඛන පවත්වාගෙන යනු නොලබන අතර සිදු කරන ඕනෑම දෙයක් වහාම නිවැරදි කිරීම් කෙරේ.</p>	<p>අරමුදල විසින් සිදු කරනු ලබන ක්‍රියාකාරකම් අභ්‍යන්තර විගණනයට ලක් කළ යුතුය.</p>

4.2 අයවැය පාලනය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා අරමුදලේ අයවැය සහ සත්‍ය ආදායම සහ වියදම් අතර සියයට 61 සිට සියයට 2590 දක්වා වූ සැලකිය යුතු විචලනයන් නිරීක්ෂණය වූ අතර, එමගින් පෙනුණු කරන්නේ අයවැය කළමනාකරණයේ ඵලදායී මෙවලමක් ලෙස භාවිත කර නොමැති බවයි.</p>	<p>අහිතකර සෞඛ්‍යය තත්ත්වයන් සහ ගෝලීය පාරිසරික ගැටළු හේතුවෙන් වියදම් අවම කර ඉතිරිකර ගැනීම සඳහා කළමනාකාරිත්වය අමතර ආරක්ෂිත පියවරක් සහ වියදම් අඩු කිරීමේ ක්‍රමයක් අනුගමනය කිරීම හේතුවෙන් සමහර අයවැය අයිතම සාක්ෂාත් කර ගැනීමට නොහැකි විය.</p>	<p>කළමනාකරණය කිරීමේ ඵලදායී මෙවලමක් ලෙස අයවැය භාවිතා කළ යුතුය.</p>